

Asia: VN/238/2025

## **Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi elatustukilain, lapsen elatuksesta annetun lain sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta**

### **Elatustukilaki**

#### **Ovatko elatustukilain 11–12 §:t perusteluineen selkeät?**

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue kannattaa sitä, että hyvinvointialueella on oikeus elatuskanteen nostamiseen. Ympäri vuorokautisessa hoidossa kotinsa ulkopuolella tai muualla kuin toisen vanhempansa luona asuvien lasten oikeus elatukseen kummaltakin vanhemmaltaan tulee turvata, vaikka eivät olisikaan vaarassa jäädä kokonaan ilman elatusta. Tämä myös siksi, että sijaishuollossa olevilla lapsilla on oikeus saada hyvinvointialueen perimästä elatustuesta vähintään 40 % itsenäistymisvaroihinsa.

#### **Onko elatustukilain 13 a §:n sisältö perusteluineen selkeä?**

Pykälän mukaan elatusvelvollisen on ryhdyttävä toimiin elatusavun korotustarvetta selvittävän menettelyn käynnistämiseksi, jos elatusvelvollisen olosuhteissa on tapahtunut elatuskykyä parantavia muutoksia. Elatusvelvollisen oman vastuun korostaminen on tärkeää, mutta pykälään toivotaan tiukennusta sanktioiden osalta. Ilman sanktioita pykälän merkitys jää vähäiseksi.

#### **Onko elatustukilain 34 §:n sisältö perusteluineen selkeä?**

Ei lausuttavaa.

#### **Onko elatustukilain 36 §:n sisältö perusteluineen selkeä?**

Elatusvastuu koskee kumpaakin vanhempaa ja siten uudelleen arviointi ja tiedonsaantioikeus tulisi koskea kumpaakin vanhempaa.

## Laki lapsen elatuksesta

### Onko lapsen elatuksesta annetun lain 8 d §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Kyllä.

### Onko lapsen elatuksesta annetun lain 13 a §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Käytännössä pykälän esittämää on vaikea toteuttaa, sillä kanteen nostamiseen ei riitä pelkästään vanhempien tulotiedot vaan elatusta arvioitaessa myös vanhempien hyväksyttävät menot sekä arvioida kokonaistilanne. Nykykäytännön mukaan lastenvalvoja voi viedä kanteella elatusasian eteenpäin vain poikkeustilanteissa, sillä ensisijaisesti on katsottu, että kanteen nostamisesta vastaa lapsen kanssa asuva vanhempi. Uuden esityksen myötä lastenvalvojen kanneoikeutta lisätään. Esitys herättää kysymyksen, tulisiko lastenvalvojan nostaa kanne myös niissä tilanteissa, joissa vanhemmat ovat vapaaehtoisesti varanneet ajan lastenvalvojen palveluun, mutta eivät ole päässeet neuvottelussa sopimukseen ja lapsi on vaarassa jäädä ilman elatusta. Tätä lastenvalvojan kaksoisroolia tulisi selkeyttää, sillä esitetyt muutosehdotukset lisäävät merkittävästi lastenvalvojen työmäärää. Nykyinen esitys tulee lisäämään lastenvalvojen nostamien kanteiden määrää ja asiasta tulisi järjestää asianmukaista koulutusta.

### Onko lapsen elatuksesta annetun lain 13 b §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Pykälässä tulisi määrittää kenellä on ensisijainen vastuu kanteen nostamisesta, vanhemmalla vai hyvinvointialueen lastenvalvojalla. Vanhemmilla tulisi olla ensisijainen vastuu lapsen riittävästä elatuksesta huolehtimisesta. Pykälää tulisi myös tarkentaa siltä osin minkälaisiin toimiin hyvinvointialueen tulisi ryhtyä saatuaan Kelalta tiedon. Jos ohjeistus lapsen elatusapu määrittämisestä on jatkossakin niin, että lapsen elatuksen tarve jaetaan vanhempien elatuskyvyn mukaisessa suhteessa, tarvitaan tiedot kummankin vanhemman elatuskyvystä.

### Onko lapsen elatuksesta annetun lain 17 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue tunnistaa tarpeen määrämuotoiselle lomakkeelle myös elatusapua koskien.

**Lapsen elatuksesta annetun lain mukaan elatusavun suuruus määritellään lapsen yksilöllisen elatuksen tarpeen perusteella, mutta vanhemmat vastaavat lapsensa elatuksesta kykynsä mukaan. Hallituksen esitykseen liittyvän palautteen ohella palautetta toivotaan myös kysymykseen siitä, tulisiko säätää vanhempien vahvemman velvoitteesta arvioida lapsen elatuksen tarvetta ja omaa elatuskykyään säännöllisesti, sekä, tähän liittyen, vanhemman velvollisuudesta ryhtyä toimiin elatusavun määrän tarkistamiseksi, jos tarve tarkistamiseen ilmenee. Jos kyllä, niin miten asiasta tulisi säätää?**

Pyydetään arvioimaan kaikkien elatussopimusten osalta vanhempien elatuskykyjen ja lapsen elatuksen tarpeen säännönmukaisen tarkistamisen sijaan sitä, että tarkistettaisiin määräajoin ne elatussopimukset joiden perusteella elatustuki on maksussa. Tämä riippumatta siitä, maksetaanko elatustukea elatusvelvollisen vähäisen tai puuttuvan elatuskyvyn perusteella vai laiminlyönnin perusteella. Myös se että lapsen kanssa asuva vanhempi saa toimeentulotukea, voisi toimia elatussopimuksen tarkistamisen paikkana.

## Tulotietojärjestelmästä annettu laki

### Onko tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n sisältö perusteluineen selkeä?

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue pyytää arvioimaan mahdollisuutta tulorekisterin käyttöön elatusapulaskurin tulotietojen automaattisessa poiminnassa.

## Lausunnonantajan lausunto

**Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista.**

-

**Onko teillä täydennettävää esityksen nykytilan kuvaukseen tai muuhun tekstiin?**

-

**Muut kommenttinne koskien esitystä.**

-

Pantsu Hanna

Vantaa-Keravan hyvinvointialue ja Keravan hyvinvointialue